1-ŞÖBA · VETERINARIYA MEDITSINASI VA HAYVONLAR SALOMATLIGI

NASLDOR YOŞ BUZOQLAR ORGANIZMIDA GAMAVIT PREPARATINING FARMAKOLOGIK TA'SIRI VA UNI QÖLLAŞNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI

Qdirbaev N. – SamDVMÇBU Nukus filiali magistranti
Raximov O.R. - SamDVMÇBU Nukus filiali v.f.b.f.d., (PhD)

DOI
10.66073/ReFocus-Conf/1311022
NASHR SANASI
13.11.2026 · Nukus
SAHIFALAR
130–133
NASHR HAMKORI
Research Focus
ISSN 2181-3833

IQTIBOS UÇUN Qdirbaev N., Raximov O.R. Nasldor yoş buzoqlar organizmida Gamavit preparatining farmakologik ta'siri va uni qöllaşning ilmiy-amaliy asoslari // Veterinariya meditsinasi va çorvaçilikdagi dolzarb muammolar va ularning yeçimlari: xalqaro ilmiy va ilmiy-texnik anjuman materiallari. – Nukus, 2026. – B. 130–133. – DOI: 10.66073/ReFocus-Conf/1311022

ANNOTATSIYA Maqolada nasldor yoş buzoqlar organizmida Gamavit preparatining farmakologik xususiyatlari, immun tizimiga ta'siri, tabiiy rezistentlikni oşirişdagi ahamiyati hamda ösiş va rivojlaniş jarayonlariga k örsatadigan ta'siri yoritilgan. Şuningdek, preparatning tarkibi, qöllaş usullari va yoş buzoqlarni parvarişlaşda undan foydalanişning ilmiy-amaliy jihatlari bayon etilgan.

KALIT SÖZLAR Gamavit, nasldor buzoqlar, farmakologik ta'sir, immunitet, tabiiy rezistentlik, metabolizm, ösiş va rivojlaniş.

АННОТАЦИЯ В статье рассматриваются фармакологические свойства препарата Гамавит у племенных телят раннего возраста, его влияние на иммунную систему, значение в повышении естественной резистентности организма, а также возможное влияние на процессы роста и развития. Кроме того, освещены состав препарата, способы его применения и научно-практические аспекты его использования при выращивании и содержании молодняка крупного рогатого скота.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА Гамавит, племенные телята, фармакологическое действие, иммунитет, естественная резистентность, метаболизм, рост и развитие.

ABSTRACT The article examines the pharmacological properties of Gamavit in young breeding calves, its effects on the immune system, its role in supporting the body's natural resistance, and its potential influence on growth and development. In addition, the article describes the composition of the preparation, methods of administration, and the scientific and practical aspects of its use in the rearing and management of young cattle.

KEYWORDS Gamavit, breeding calves, pharmacological effect, immunity, natural resistance, metabolism, growth and development.

KIRIŞ: Çorvaçilikda yuqori mahsuldor va nasl sifati yaxşi bölgan qoramollar podasini şakllantiriş, avvalo, yoş hayvonlarning soğlom ösişi va rivojlanişini ta'minlaşga boğliq. Ayniqsa, yangi tuğilgan va hayotining dastlabki oylaridagi buzoqlar organizmi taşqi muhit omillariga nisbatan sezgir bölib, ularning immun tizimi hali töliq şakllanmagan böladi. Şu

sababli bu davrda oziqlantiriş, saqlaş, parvarişlaş va profilaktik tadbirlarni töğri taşkil etiş muhim ahamiyat kasb etadi.

Yoş buzoqlarda organizmning tabiiy rezistentligi pasayişi, oziqa moddalarining yetarli özlaştirilmasligi, stress omillari va saqlaş şaroitining buzilişi turli kasalliklarning kelib çiqişiga sabab bölişi mumkin. Bunday holatlarning oldini olişda kompleks profilaktik tadbirlar bilan bir qatorda, organizmning himoya mexanizmlarini qöllab-quvvatlovçi farmakologik vositalardan foydalaniş ham muhimdir.

Şunday preparatlardan biri Gamavit bölib, u immunomodulyator xususiyatga ega kompleks preparat hisoblanadi. Uni yoş hayvonlarda organizmning tabiiy rezistentligini qöllab-quvvatlaş, stress omillarining salbiy ta'sirini kamaytiriş va umumiy fiziologik holatni yaxşilaş maqsadida qöllaş mumkin.

ASOSIY QISM: Gamavit tarkibida natriy nukleinati, denaturatsiyalangan emulsiyalangan yöldoşning kislotali gidrolizati va erituvçi muhit mavjud. Preparatning 1 ml tarkibida 0,02 mg natriy nukleinati va 0,5 mg yöldoş gidrolizati bölişi körsatilgan. Uşbu moddalar birgalikda organizmning fiziologik va himoya mexanizmlarini qöllab-quvvatlaşga yönaltirilgan.

Preparatning asosiy farmakologik xususiyati immunomodulyator ta'sir bilan boğliq. U organizmning tabiiy rezistentligini, qon zardobining bakteritsid faolligini va taşqi muhitning noqulay omillariga moslaşiş imkoniyatini qöllab-quvvatlaş uçun qöllanadi. Biroq Gamavitni muayyan yuqumli kasalliklarni mustaqil davolovçi vosita sifatida baholaş töğri emas. Uning ta'siri umumiy davolaş va profilaktika tadbirlarining tarkibiy qismi sifatida körib çiqilişi lozim.

Yangi tuğilgan buzoqlarda immun himoyaning şakllanişida oğiz sutining örni juda katta. Oğiz suti tarkibidagi immunoglobulinlar buzoq organizmiga dastlabki passiv immunitetni ta'minlaydi. Şu sababli buzoq tuğilgandan keyingi dastlabki soatlarda sifatli oğiz sutini yetarli miqdorda içişi zarur.

Gamavit preparatining qöllanilişi oğiz suti bilan oziqlantirişning örnini bosa olmaydi, ammo umumiy profilaktik tadbirlar tarkibida organizmning tabiiy himoya imkoniyatlarini qöllab-quvvatlaşga xizmat qilişi mumkin. Preparatning immunomodulyator xususiyatlari organizmning nospetsifik himoya mexanizmlari bilan boğliq bölib, hayvonlarning taşqi muhit şaroitlariga moslaşiş jarayonida ahamiyatga ega.

Yoş buzoqlarda immunitetning barqaror şakllanişi uçun preparat qöllaş bilan bir qatorda, oziqlantiriş me'yorlariga rioya qiliş, buzoqxonalarda sanitariya-gigiyena talablarini bajariş, harorat va namlikni me'yorida saqlaş hamda kasal hayvonlarni öz vaqtida ajratiş zarur.

Nasldor yoş buzoqlarning kelajakdagi mahsuldorligi ularning dastlabki ösiş va rivojlaniş davrida şakllanadi. Bu davrda organizmda oqsil, yoğ, uglevod, mineral moddalar va vitaminlarga bölgan ehtiyoj yuqori böladi. Uşbu moddalar yetişmovçiligi modda almaşinuvi jarayonlarining buzilişiga, tana vaznining sekin ortişiga va umumiy rivojlanişning susayişiga olib kelişi mumkin.

Gamavit preparati organizmning umumiy fiziologik holatini qöllab-quvvatlaş maqsadida qöllanadi. Preparatni töğri oziqlantiriş va saqlaş şaroitlari bilan birgalikda qöllaş yoş hayvonlarning moslaşiş jarayonlariga ijobiy yordam berişi mumkin. Biroq buzoqlarning kunlik vazn ortişi faqat preparat ta'siriga boğliq emas. Unga nasliy xususiyatlar, ratsionning

töyimliligi, sut bilan oziqlantiriş davomiyligi, içimlik suvi sifati, saqlaş şaroiti va kasalliklar ham ta'sir körsatadi.

Şu sababli Gamavitning samaradorligini baholaşda buzoqlarning boşlanğiç va yakuniy tirik vazni, örtaça kunlik vazn ortişi, umumiy klinik holati, kasallaniş körsatkiçlari va laboratoriya tekşiruvlari natijalarini hisobga oliş maqsadga muvofiq.

Buzoqlarni tuğilgandan keyingi dastlabki davrda saqlaş joyini almaştiriş, guruhlarga ajratiş, oziqlantiriş tartibining özgarişi, transportda taşiş va boşqa taşqi ta'sirlar stress holatini yuzaga keltirişi mumkin. Stress natijasida organizmda neyroendokrin boşqaruv va modda almaşinuvi jarayonlarida özgarişlar kuzatiladi. Bu esa ayrim holatlarda iştahaning pasayişi, ösişning sekinlaşişi va kasalliklarga moyillikning ortişiga olib keladi.

Gamavit preparati yöriqnomasida stress omillarining salbiy ta'sirini kamaytiriş va organizmning moslaşiş imkoniyatlarini qöllab-quvvatlaş maqsadida qöllanişi k örsatilgan. Şuning uçun undan foydalaniş hayvonlarni köçiriş, guruhlaş yoki boşqa stressli jarayonlar bilan boğliq profilaktik tadbirlar tarkibida körib çiqilişi mumkin.

Preparat y öriqnomasida yangi tuğilgan buzoqlar uçun 0,1 ml/kg miqdorda muşak orasiga, 1-, 3-, 5-, 7- va 21-kunlarda yuboriş tartibi keltirilgan. Masalan, tirik vazni 40 kg b ölgan buzoq uçun bir martalik hisoblangan miqdor 4 ml ni taşkil etadi. Uşbu dozalar preparatning amaldagi yöriqnomasi va veterinariya mutaxassisi tavsiyasiga muvofiq qöllanişi kerak.

Gamavitdan foydalaniş buzoqlarni töğri oziqlantiriş, sifatli oğiz suti bilan ta'minlaş, emlaş, dezinfeksiya va sanitariya-gigiyena tadbirlarining örnini bosmaydi. Ayniqsa, diareya, pnevmoniya, kindik yalliğlanişi va boşqa yuqumli kasalliklar aniqlanganda kasallik sababiga qaratilgan maxsus davolaş çoralari amalga oşirilişi kerak.

Preparatning nasldor yoş buzoqlardagi samaradorligini ilmiy jihatdan baholaş uçun bir xil yoş va tirik vazngа ega hayvonlardan tajriba va nazorat guruhlarini şakllantiriş maqsadga muvofiq. Kuzatuv davomida buzoqlarning klinik holati, iştahasi, tana vazni, örtaça kunlik vazn ortişi, kasallaniş holatlari va zarur hollarda qonning morfologik hamda biokimyoviy körsatkiçlari örganiladi. Olingan natijalarni statistik tahlil qiliş preparatning amaliy samaradorligi haqida asoslangan xulosa çiqariş imkonini beradi.

XULOSA. Gamavit preparati immunomodulyator xususiyatga ega bölgan kompleks farmakologik vosita bölib, nasldor yoş buzoqlarda organizmning tabiiy rezistentligini qöllab-quvvatlaş maqsadida foydalanilişi mumkin. Uning tarkibidagi biologik faol komponentlar organizmning nospetsifik himoya mexanizmlari va fiziologik moslaşiş jarayonlariga ta'sir körsatişi bilan ahamiyatlidir.

Yoş buzoqlar hayotining dastlabki davrida immun tizimining yetarliça şakllanmaganligi sababli ularni taşqi muhitning noqulay omillaridan himoya qiliş muhim hisoblanadi. Bunda Gamavit preparatidan foydalaniş kompleks profilaktik tadbirlarning bir qismi sifatida qaralişi lozim. Preparatni qöllaşda uning yöriqnomasidagi doza va muddatlarga rioya qiliş, hayvonning yoşi, tirik vazni va fiziologik holatini hisobga oliş talab etiladi.

Nasldor buzoqlarning soğlom ösişi va kelajakdagi mahsuldorligini ta'minlaş uçun faqat farmakologik vositalardan foydalaniş yetarli emas. Buning uçun sifatli oğiz suti bilan oziqlantiriş, muvozanatlangan ratsion, toza içimlik suvi, qulay mikroiqlim, muntazam veterinariya nazorati va profilaktik tadbirlarni birgalikda taşkil etiş zarur.

https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/1311022

Şunday qilib, Gamavit preparatini yoş buzoqlarda qöllaşning ilmiy-amaliy ahamiyati uning organizmning tabiiy himoya imkoniyatlarini qöllab-quvvatlaşga qaratilgan farmakologik xususiyatlari bilan belgilanadi. Uning haqiqiy samaradorligini aniqlaş esa xöjalik şaroitida nazoratli tajribalar, klinik kuzatuvlar va laboratoriya tekşiruvlari asosida amalga oşirilişi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Буланов, Ю.Б. Гормон роста II. / Ю.Б. Буланов. — Тверь: Тверская областная типография. 2003. — 159 с.
2. Данилевская, Н.В. К вопросу об использовании рактопамина в промышленном животноводстве / Н.В. Данилевская, А.А. Дельцов, В.В. Субботин // РВЖ. СХЖ. — 2013. — №3. — С. 6–8.
3. Деева, А.В. Естественный биостимулятор гамавит для повышения воспроизводительной способности, скорости роста, откормочной и мясной продуктивности свиней / А.В. Деева, А.В. Санин, А.Н. Наровлянский, А.В. Пронин, М.Н. Равилов, Р.В. Белоусова, В.Д. Кабанов, М.И. Гулюкин // Ветеринария. — 2014. — №10. — С. 43–48.
4. Карагодина, Н.В. Сравнительная оценка использования различных биостимуляторов в свиноводстве / Н.В. Карагодина: автореф. дис. ... канд. с/х. наук. Защ. 28.12. 2010. — п. Персиановский: ДонГАУ, 2010, — 24 с.
5. Eshburiev B.M. Raximov O.R, Qadirberganov B. Etiology, diagnosis and prophylaxis of alimartary infertility in productive cows, Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing ISSN (E): 2938-3765 Vol. 3, Issue 3 March (2025).188-191-b.
6. Eshburiev B.M. Raximov O.R. Qoraqalpog‘iston Respublikasi sharoitida sigirlar bepushtliklarning sabablari va gemotologik ko‘rsatkichlar // Research Focus Inrernational Scientific Journal, VOLUME 4 ISSUE 12. 2025, ISSN: 2181-3833-p..https://refocus.uz/
7. Eshburiev B.M, Raximov O.R. Mahsuldor sigirlarda alimentar bepushtliklarning etiologiyasi, diagnostikasi va profilaktikasi // Research Focus Inrernational Scientific Journal, VOLUME 4 ISSUE 12. 2025, ISSN: 2181-3833-p..https://refocus.uz/
8. Eshburiev B.M, Raximov O.R. Etiopathology and group prevention of cow infertility in the conditions of the republic of Karakalpakstan // American Journal of Biology and Natural Sciencesh Volume:2 | Number:12 (2025) Nov ttps:// biojournals.us/index.php/AJBNS ISSN: 2997-7185 187-191-b.
9. Eshburiev B.M, Raximov O.R. The importance of nutrition in the etiology of nutrient deficiencies in cows on farming facilities of therepublic of karakalpak // London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. December 2025.82-84-b. London
10. Eshburiev B.M, Raximov O.R. The importance of clinical examination in theorigin of nutritional deficiencies inproductive cows // Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation-SICMRI 2025.17-19-b. London.